

Sådan får du et godt vandhul

Et velanlagt vandhul giver gode levevilkår for mange dyr og planter

Hvor?

Vandhullet kan med held anlægges i en fugtig lavning på dyrket mark. Der skal være en dyrkningsfri bræmme på 10 m omkring vandhullet. Det er en fordel, hvis det ligger tæt ved andre vandhuller, stendiger og levende hegn. Så spredes planter og dyr hurtigere til det nye vandhul. I diger kan insekter, padder og krybdyr overvintrere.

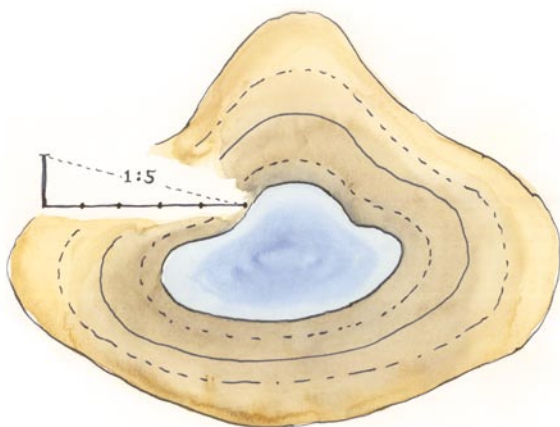
Hvordan?

Der kan graves ned til vandet, vandstanden kan hæves eller nedsivende vand kan standses med f.eks. et lag ler. Forholdene på stedet afgør, hvad der er bedst. Når det kan lade sig gøre at genskabe et afdrænet vandhul, bliver resultatet bedst og billigst.

Hvilken form?

Vandhullets form skal følge terrænet, og opgravet jord skal jævnes helt ud eller fjernes. Derved sikres det, at naturlige oversvømmelser i årets løb er med til at danne en bred zone med eng- og sumplanter. Bredderne skal bugte sig så de passer naturligt ind i landskabet. Bredderne skal skråne jævnt mod midten. En god tommelfingerregel er et fald på 20 cm pr. meter. Derved bliver de lavvandede områder, hvor smådyr og padder trives, så store som muligt.

Dybden skal svare til størrelsen

For små vandhuller, ca. 200 m², er en passende vanddybde ca. 1 m. De dyr og planter som lever i vandhuller tåler udmærket, at vandhullet tørrer ud i et tørt år. Fisk bliver udryddet ved udtørring, men det betyder på den anden side at bestanden af smådyr og haletudser får det bedre, fordi de ikke længere bliver ædt af fiskene. Større vandhuller, ca. 500 m², kan med fordel anlægges med en dybde på 1 - 1,5 m.

Hold gødningen væk

Grøfter eller drænledninger må ikke have direkte udledning i vandhullet. Rundt om vandhullet skal der være en udyrket zone på 10 m. Årsagen er, at man helst skal forhindre næringsstoffer fra drænvand og gødning i at nå vandhullet. For meget næring betyder en kraftig vækst i alger og andemad. Det lukker solen ude, og vandet bliver mørkt, iltfattigt og lugter dårligt. Så kan der ikke gro vandplanter på bunden, og det betyder at dyrene også forsvinder.

Er der for meget næring i vandhullet, er det uden betydning om vandhullet er dybt eller lavt: Det lave gror hurtigt til, mens det dybe får dårlig vandkvalitet. I begge tilfælde er den eneste løsning at fjerne næringsoverskuddet. Det gøres nemmest og billigst fra et udtørret vandhul, hvor bundslammet forholdsvis nemt kan fjernes.

Opgiv ikke

Mange nye vandhuller bliver i begyndelsen fyldt med trådalger. De kommer, fordi der frigøres næringsstoffer fra jorden, når vandhullet graves. Trådalgerne forsvinder ofte igen i løbet af nogle år, når planter og smådyr er indvandret til vandhullet.

Omkring vandhullet

I løbet af kort tid vil der af sig selv dukke forskellige planter op omkring vandhullet. Hvor jordbunden er meget næringsrig, kan få arter af grådige planter, som f.eks. brændenælde og lådden dueurt, brede sig. Afgræsning eller høstlæt kan modvirke en sådan tilgroning og sikre et righoldigt plante- og dyreliv på bredden.

Ønsker man at plante træer eller buske i nærheden af vandhullet, skal man ikke gøre det på sydsiden. Det er også vigtigt at holde god afstand til vandhullet, så undgår man at vandhullet bliver skygget og koldt. Undgå også for meget læ fra vest, ellers kan vinden ikke blæse vandhullet fri for andemad. Undgå at udplante træer og buske der ikke er naturligt hjemmehørende i Danmark.

Husk i øvrigt at træer, når de bliver store, kan kaste store mængder blade i vandhullet. Bladene giver dårlig vandkvalitet, når de rådner. Samtidig tilfører de vandet næring. Det giver tilgroning med kraftig vækst af f.eks. andemad og dunhammer. Resultatet er en udryddelse af næsten alt liv i vandet.

Forhold du skal være opmærksom på

- Der skal søges om tilladelse til at grave et vandhul. Der gives som regel tilladelse, hvis vandhullet skal graves på dyrket mark. Der gives sjældent dispensation i ådale eller i beskyttede naturområder som enge, moser, heder, overdrev og kildevæld.
- Der skal søges om tilladelse til at oprense et vandhul. Der gives som regel dispensation, hvis oprensningen ikke skader eksisterende naturværdier.
- Husk at den nye sø bliver beskyttet. Det sker efter ca. 2 år, når søen har fået et naturligt plante- og dyreliv.
- Anlæg ikke øer i et vandhul. Det fremmer tilgroning og øger vedligeholdelsen.
- Vandhullet må ikke have afløb og tilløb eller direkte forbindelse til vandløb.
- Der må ikke udsættes eller fodres ænder. Fodringen overgødsker vandhullet og tiltrækker ofte rotter. Bredderne bliver slidte og udhulede. Hvis vandhullet er godt nok, vil der komme vilde ænder af sig selv i det "rigtige" antal.
- Udsæt ikke fisk og krebs. Fisk æder vandinsekterne og frøernes haletudser. Krebsene ødelægger den naturlige plantevækst.
- Plant ikke hybenroser og rododendron. Arter, der ikke hører hjemme i den danske natur, kan brede sig og udrydde danske planter. Kontakt kommunen, hvis du er i tvivl om, hvad du kan plante.

Ansøgningsskema kan findes på kommunens hjemmeside.